

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i språkvetenskap

Syllabus for the PhD programme in Linguistics

Fastställande: Humanistiska fakultetsnämnden 2020-05-13, reviderad 2022-02-08

Ikraftträdande: 2022-02-08

1 Mål för utbildningen

Utbildning på forskarnivå ska väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på forskarnivå ska, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och på avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning. (Högskolelagen 1 kap 9a §)

1.1 Licentiatexamen

För licentiatexamen ska, enligt HF:s examensordning, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

UMEÅ UNIVERSITET

För licentiatexamen i språkvetenskap ska licentianden också (lokala mål):

Kunskap och förståelse

- visa breda kunskaper om språkstruktur,
- visa breda kunskaper om analys av text och språkbruk,
- visa breda kunskaper om språkvetenskapliga metoder,
- visa kunskaper om språkförändring ur ett diakront perspektiv där även samhällseliga aspekter på språk beaktas,
- visa kunskaper om språkets roll i samhället i relationen majoritet–minoritet,
- visa förståelse för språkets betydelse som immateriellt kulturarv,
- visa förståelse för hur språkvetenskapen förhåller sig och bidrar till hållbar utveckling inom områden som demokrati, utbildning och jämställdhet,
- visa förståelse för forskarens egen roll i vetenskapssamfundet och det globaliserade samhället.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att bedöma inte bara den egna utan även andras forskning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i språkvetenskapliga forskningssammanhang, inte minst i forskning som relaterar till urfolk,
- visa förmåga att kritiskt granska den egna forskningsprocessen och sin roll i kunskapsproduktionen,
- visa betydelsen som de egna forskningsresultaten kan få såväl ur språkvetenskaplig som ur ett brett samhälleligt perspektiv,
- visa förmåga att aktivt söka samarbetsformer med andra medlemmar i vetenskapssamfundet.

1.2 Doktorsexamen

För doktorsexamen ska, enligt HF:s examensordning, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,

Dnr FS 4.1.1-107-22

UMEÅ UNIVERSITET

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För doktorsexamen i språkvetenskap ska doktoranden också (lokala mål):

Kunskap och förståelse

- visa fördjupade kunskaper om språkstruktur,
- visa fördjupade kunskaper om talat och skrivet språk,
- visa breda och fördjupade kunskaper om språkvetenskapliga metoder,
- visa fördjupade kunskaper om språkförändring ur ett diakront perspektiv där även samhälleliga aspekter på språk beaktas,
- visa fördjupade kunskaper om språkets roll i samhället i relationen majoritet – minoritet,
- visa fördjupad förståelse för språkets betydelse som immateriellt kulturarv,
- visa förståelse för hur språkvetenskapen förhåller sig och bidrar till hållbar utveckling inom områden som demokrati, utbildning och jämställdhet,
- visa fördjupad förståelse för forskarens egen roll i det vetenskapliga samfundet och i det globaliserade samhället.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt bedöma inte bara den egna utan även andras forskning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i språkvetenskapliga forskningssammanhang, inte minst i forskning som relaterar till urfolk
- visa förmåga att kritiskt granska den egna forskningsprocessen och sin roll i kunskapsproduktionen,
- visa betydelsen som de egna forskningsresultaten kan få såväl ur språkvetenskapligt som ur ett brett samhälleligt perspektiv,
- visa förmåga att etablera samarbetsformer med andra medlemmar ur vetenskapssamfundet.

2 Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen. (HF 7 kap 35 §).

UMEÅ UNIVERSITET

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. (HF 7 kap 39 §)

2.2 Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i språkvetenskap krävs att den sökande har motsvarande 120 högskolepoäng i ett ämne av central betydelse för forskningsområdet, vari ett examensarbete/motsvarande omfattande minst 15 hp ska ingå.

3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och i huvudsak baseras på följande bedömningsgrunder:

- tidigare studieresultat samt
- kvaliteten på inskickad beskrivning av det tänkta avhandlingsprojektet, i förekommande fall relaterad till berörd institutions forskningsprofiler.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får dock inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande. (HF 7 kap. 41 §)

Licentiatutbildningen riktar sig huvudsakligen till personer som är yrkesverksamma och som vill kompetensutveckla sig med en utbildning på forskarnivå. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål fattas av dekan (får ej delegeras vidare).

Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål fattas av prefekten vid berörd institution efter föredragning av studierektor för forskarnivån.

Om en doktorand som avlagt en licentiatexamen och antas på nytt med doktorsexamen som slutmål ska avräkning med motsvarande förbrukad tid och finansiering från tidigare forskarutbildning framgå i den individuella studieplanen med tids- och finansieringsplan.

4 Utbildningens uppläggning och innehåll

4.1. Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i språkvetenskap avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen omfattar 120 högskolepoäng för licentiatexamen och 240 högskolepoäng för doktorsexamen. En doktorand som antagits till forskarutbildning som ska avslutas med doktorsexamen kan, om han/ hon så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

Utbildning på forskarnivå i språkvetenskap som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 60 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i språkvetenskap som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 80 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 160 högskolepoäng.

UMEÅ UNIVERSITET

Snarast efter antagning utser prefekten en huvudhandledare och en biträdande handledare efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen. Huvudhandledaren ska ha genomgått utbildning för forskarhandledning eller av fakultetsnämnden ha bedömts ha motsvarande kompetens. Minst en av handledarna ska vara anställd vid institutionen för språkstudier. Minst en av handledarna ska vara lägst docentkompetent.

För varje doktorand upprättas en individuell studieplan där finansiering, handledning, kurser, inriktning, avhandlingsarbete med mera specificeras. Planen fastställs av prefekt efter föredragning av studierektor för forskarutbildningen. Studieplanen följs upp och revideras minst en gång per år. Alla studerande på forskarnivå ska vara knutna till en forskarskola. I normalfallet tillhör den studerande Humanistiska fakultetens forskarskola. I det fall den forskarstuderande ska tillhöra en annan forskarskola, anges detta i samband med antagning och vid formulerande av individuell studieplan.

4.2.1 Kurser

Licentiatexamen

Kursdelen omfattar 60 högskolepoäng, vilka fördelas så att 30–37,5 högskolepoäng utgörs av baskurser och 22,5–30 högskolepoäng utgörs av specialiseringskurser. Fördelningen görs med hänsyn till doktorandens förkunskaper och avhandlingsprojektets behov och fastställs i den individuella studieplanen.

Block 1: Baskurser (30–37,5 högskolepoäng) Kurserna inom detta block syftar till att

- a) ge kunskaper om allmän vetenskapsteori, om forskningens styrning och roll i samhället samt om forskningsetiska principer och frågeställningar
- b) ge teori- och metodkompetens av vikt för forskningsområdet
- c) utveckla förmåga till vetenskaplig kommunikation såväl muntligt som skriftligt, i normalfallet på såväl svenska som minst ett inom forskningsområdet gångbart internationellt språk
- d) utveckla andra generiska kompetenser som är av vikt för forskarutbildningens genomförande och det studerandes kommande anställningsbarhet efter avslutad utbildning.

Den forskarstuderande läser minst 5 hp inom ramen för någon forskarskola. Aktuella kurser anges i forskarskolans utbildningsplan.

Högskolepedagogiska kurser kan ingå i detta block (högst 9 hp). Doktorand som undervisar under forskarutbildningen ska ha genomgått kurs i högskolepedagogik.

Övriga kursers innehåll och uppläggning bestäms av huvudhandledaren i samråd med doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen.

Block 2: Specialiseringskurser 22,5–30 högskolepoäng

Kurserna inom detta block syftar till att ge breddad och/eller fördjupad kompetens inom språkvetenskap och forskningsområdet.

Kursernas innehåll och uppläggning bestäms av huvudhandledaren i samråd med doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen. För varje enskild studerande kan modifieringar göras med hänsyn till vederbörandes förkunskaper samt i relation till de krav som ställs genom deltagande i forskningsmiljön inklusive forskarskola. I forskarutbildningen ingår även forskningsmiljöns seminarieverksamhet. Omfattningen av seminariedeltagande och seminariepresentationer bestäms av huvudhandledaren i samråd med

Dnr FS 4.1.1-107-22

UMEÅ UNIVERSITET

doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen.

Examination

För kurserna inom utbildning på forskarnivå gäller muntlig och/eller skriftlig examination enligt examinatorns anvisningar. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget ska bestämmas av en särskilt utsedd lärare (examinator).

Doktorsexamen

Kursdelen omfattar 80 högskolepoäng, vilka fördelas så att 30–50 högskolepoäng utgörs av baskurser och 30–50 högskolepoäng utgörs av specialiseringskurser. Fördelningen görs med hänsyn till doktorandens förkunskaper och avhandlingsprojektets behov och fastställs i den individuella studieplanen.

Block 1: Baskurser 30–50 högskolepoäng Kurserna inom detta block syftar till att

- a) ge kunskaper om allmän vetenskapsteori, om forskningens styrning och roll i samhället samt om forskningsetiska principer och frågeställningar
- b) ge teori- och metodkompetens av vikt för forskningsområdet
- c) utveckla förmåga till vetenskaplig kommunikation såväl muntligt som skriftligt, i normalfallet på såväl svenska som minst ett inom forskningsområdet gångbart internationellt språk
- d) utveckla andra generiska kompetenser som är av vikt för forskarutbildningens genomförande och det studerandes kommande anställningsbarhet efter avslutad utbildning.

Den forskarstuderande läser minst 10 hp inom ramen för någon forskarskola. Aktuella kurser anges i forskarskolans utbildningsplan.

Högskolepedagogiska kurser kan ingå i detta block (högst 9 hp). Doktorander som undervisar under forskarutbildningen ska ha genomgått kurs i högskolepedagogik.

Övriga kursers innehåll och uppläggning bestäms av huvudhandledaren i samråd med doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen.

Block 2: Specialiseringskurser 30–50 högskolepoäng

Kurserna inom detta block syftar till att ge breddad och/eller fördjupad kompetens inom språkvetenskap och forskningsområdet.

Kursernas innehåll och uppläggning bestäms av huvudhandledaren i samråd med doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen.

Modifieringar kan göras med hänsyn till den studerandes förkunskaper samt i relation till de krav som ställs genom deltagande i forskningsmiljön inklusive forskarskola.

I forskarutbildningen ingår även forskningsmiljöns seminarieverksamhet. Omfattningen av seminariedeltagande och seminariepresentationer bestäms av huvudhandledaren i samråd med doktoranden, studierektor för forskarnivån samt examinator, och skrivs in i den individuella studieplanen.

Examination

För kurserna inom utbildning på forskarnivå gäller muntlig och/eller skriftlig examination enligt examinatorns anvisningar. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget ska bestämmas av en särskilt utsedd lärare (examinator).

Dnr FS 4.1.1-107-22

UMEÅ UNIVERSITET

4.2.2 Licentiatuppsats/Doktorsavhandling

Licentiatexamen

Licentiatuppsatsen omfattar 60 hp. Den kan utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiuppsats) eller som en sammanläggning av vetenskapliga artiklar med en introduktion till och kort sammanfattning av dessa (sammanläggningsuppsats).

I licentiatuppsatsen ska det tydligt redovisas vad som är doktorandens eget bidrag och, i förekommande fall, vad som är andra författares bidrag.

I normalfallet bör minst en av artiklarna i en sammanläggningsuppsats vara antagen för publicering i referee-granskad vetenskaplig publikation.

Doktoranden förväntas avrapportera sitt uppsatsarbete kontinuerligt inom ramen för seminarier och på annat sätt. Följande seminarier ingår för alla doktorander:

- presentationsseminarium (under den första månaden): forskningskissen presenteras
- planeringsseminarium (inom sex månader): forskningsplanen presenteras
- mittseminarium (när uppskattningsvis hälften av avhandlingsarbetet genomförts): bakgrund, material, metod och preliminära resultat presenteras
- slutseminarium (ca tre månader före planerat försvar): utkast till alla avsnitt ska föreligga så att en helhetsbedömning kan göras.

Under sin studietid förväntas doktoranden också delta i anknuten forskarskolas aktiviteter, till exempel seminarier, workshops och internat. Detta ska dokumenteras och följas upp i den individuella studieplanen.

Licentiatuppsatsen kan skrivas på svenska, engelska, eller på språk som tydliggörs av forskarutbildningens inriktning), vilket fastställs i den individuella studieplanen. Licentiatuppsats skriven på svenska ska ha en utförlig sammanfattning på engelska och/eller annat inom forskningsområdet gångbart internationellt språk, och eventuellt på nationellt minoritetsspråk. Licentiatuppsats skriven på annat språk ska ha en utförlig sammanfattning på svenska och kan ha sammanfattningar på andra språk, inklusive nationella minoritetsspråk.

Licentiatuppsatsen ska försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Doktorsexamen

Doktorsavhandlingen omfattar 160 hp. Den kan utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga artiklar med en introduktion till och kort sammanfattning av dessa (sammanläggningsavhandling).

I avhandlingen ska det tydligt redovisas vad som är doktorandens eget bidrag och, i förekommande fall, vad som är andra författares bidrag.

I normalfallet bör minst två av artiklarna i en sammanläggningsavhandling vara antagna för publicering i referee-granskade vetenskapliga publikationer.

Dnr FS 4.1.1-107-22

UMEÅ UNIVERSITET

Doktoranden förväntas avrapportera sitt avhandlingsarbete kontinuerligt inom ramen för seminarier och på annat sätt. Följande seminarier ingår för alla doktorander:

- presentationsseminarium (under den första månaden): forskningsskissen presenteras
- planeringsseminarium (inom sex månader): forskningsplanen presenteras
- mittseminarium (när uppskattningsvis hälften av avhandlingsarbetet genomförts): bakgrund, material, metod och preliminära resultat presenteras
- slutseminarium (ca sex månader före planerad disputation): utkast till alla avsnitt ska föreligga så att en helhetsbedömning kan göras.

Under sin studietid förväntas doktoranden också delta i anknuten forskarskolas aktiviteter, till exempel seminarier, workshops och internat. Detta ska dokumenteras och följas upp i den individuella studieplanen.

Doktorsavhandlingen kan skrivas på svenska, engelska, eller på det språk som tydliggörs av forskarutbildningens inriktning, vilket fastställs i den individuella studieplanen. Avhandling skriven på svenska ska ha en utförlig sammanfattning på engelska och/eller annat inom forskningsområdet gångbart internationellt språk, och eventuellt på nationellt minoritetsspråk.

Avhandling skriven på annat språk ska ha en utförlig sammanfattning på svenska och kan ha sammanfattningar på andra språk, inklusive nationella minoritetsspråk.

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den.

5 Examen

Licentiatexamen i språkvetenskap uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat, och vid ett seminarium försvarat, en licentiatuppsats som godkänts av betygsnämnden.

Doktorsexamen i språkvetenskap uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Examensbevis utfärdas efter ansökan till Studentcentrum/Examina.

6 Övriga anvisningar

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. (anställning som doktorand), 6 kap. (utbildningen) och 7 kap (tillträde till utbildningen), bilaga 2 (examensordning) samt övergångsbestämmelser
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet (FS 1.1-279-18)
- Lokal examensordning vid Umeå universitet (FS 1.1-2441-18)